

HRVATSKA GLAGOLJICA

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice iz Zagreba
godišće VII | broj 76 | svibanj 2022. | ISSN 2718-4307

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Parčićev kutak osmišljen za predavanje u Vrbniku

Okupani proljetnim suncem, bilježimo zbivanja iz svijeta glagoljice. Ovaj mjesec, a i čitavu godinu, posvećujemo Dragutinu Antunu Parčiću (1832.- 1902.) i njegovoj dvostrukoj obljetnici: 190 godina od rođenja i 120 od smrti te nastojimo što širi krug ljudi upoznati s njegovim životom i djelom.

Zanimljivosti iz rada Društva i svijeta glagoljice

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva sudjelovao je na glagoljaškoj misi u nedjelju, 3. travnja od 17 sati u velikoj dvorani pokraj crkve sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu. Izvedeni su napjevi iz Dobrinjske mise.

Na Laudato TV-u dana 4. travnja prikazana je emisija iz ciklusa *Susret u riječi*. Domaćin emisije, g. Đuro Vidmarović, u goste je pozvao dva istaknuta stručnjaka za hrvatsku glagoljicu, člana i predsjednika DPG-a. Jedan je bio izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović koji proučava hrvatsku srednjovjekovnu povijest i pomoćne povijesne znanosti, a posebice povijest otoka Krka. Prof. Galović je ujedno i glavni urednik našeg časopisa *Baščina* koji je predstavio u emisiji. Drugi gost je bio prof. dr. sc. Darko Žubrinić koji predaje matematiku na zagrebačkom FER-u i glagolizam na Fakultetu hrvatskih studija, ali istražuje i nepoznate detalje o glagoljici te

smo tako doznali u kojim se sve zemljama svijeta čuva naša rasuta glagoljska baština.

Osim što je predstavio *Baščinu* u emisiji g. Vidmarovića, prof. Galović nam je potkraj travnja poslao izvrsnu fotografiju na kojoj ga vidimo kako drži naš časopis u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu. *Baščinu* je darovao toj znamenitoj instituciji.

U povodu Međunarodnog dana boja tijekom travnja je u Tehničkom muzeju Nikole Tesle u Zagrebu održana izložba pod nazivom *Boja i crtež u ornamentima autohtonih tradicijskih uskrsnih jaja*, slikarice gdje. Snježane Božić, članice DPG-a i Hrvatske udruge za boje. Autorica je u povodu otvorenja izložbe dana 5. travnja održala radionicu izrade tradicijskih ornamenta na pisanicama, među kojima se pojavljuju i slova glagoljice.

Navečer 5. travnja u obnovljenom prostoru Fotokluba Zagreb, koji je jako stradao u oba potresa koji su 2020. godine zadesili Zagreb, Mirna Lipovac je održala jednosatno predavanje pod nazivom *Dragutin Antun Parčić kao pionir hrvatske fotografije*. Mnogim članovima Fotokluba ovo je bilo zanimljivo saznanje o relativno nepoznatom Parčiću i njegovoj svestranosti koja se protegnula i na područje fotografije, velike novosti polovicom 19. stoljeća, kojoj glagoljaš Parčić nije mogao odoljeti.

Gošća tribine u sklopu projekta *Hrvatska glagoljaška baština*, održane u srijedu, 13. travnja u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu, bila je dr. sc. Romana Lekić. Gđa. Lekić nam je pokazala kako se baština može revitalizirati i uključiti u doživljajni turistički proizvod, kao i da se glagoljica može uspješno implementirati i u struke koje nisu jezikoslovne. Inspiraciju za razvoj projekta *Glagoljaška kolonija u starom gradu Plominu* nastala je tijekom terenske nastave studenata prilikom posjeta zapuštenom povijesnom prostoru staroga grada Plomina u lipnju 2019. godine.

I još jedno predavanje o Parčiću i njegovih 20 godina bavljenja fotografijom održala je dana 20. travnja Mirna Lipovac, na poziv Društva Krčana i prijatelja otoka Krka u zagrebačkoj Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića.

U ulaznom prostoru Gradske knjižnice na Starčevićevom trgu tijekom travnja bila je postavljena izložba u povodu 30. obljetnice udruge *Pasijska baština*. Među izloščima je ovaj glazbeno-glagoljaški priručnik iz 1893. godine, tiskan u Rimu, a nema sumnje da ga je

priređio Parčić, iste godine kada je izdan njegov glagoljski *Rimski misal slavenskim jezikom*.

U povodu Dana grada Senja i svetoga Jurja, nebeskog zaštitnika grada, dana 23. travnja u drevnoj tvrđavi Nehaj održana je svečana sjednica senjskog Gradskog vijeća. Bila je to prilika da se predstavi sve što je učinjeno u razvoju grada u proteklih godinu dana, ali i planovi za daljnji razvoj. Nama je najvažnija vijest da su na sjednici uručena i javna gradska priznanja za 2021. godinu. U znak priznanja za osobite uspjehe i ostvarenja te zasluge u radu g. Juraj Lokmer i gđa. Fila Bekavač Lokmer imenovani su počasnim građanima grada Senja. Supružnici Lokmer su tijekom više od četrdeset godina samoprijegornog i volonterskog rada osmislili, organizirali i realizirali niz projekata od iznimnog kulturnog i znanstvenog značaja za grad Senj. Ponosimo se našim članovima i najsrdnije im čestitamo!

Na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu u tijeku je do sada najveća izložba poučnih panoa Društva prijatelja glagoljice – čak 50 panoa s glagoljskim motivima krase zidove čitaonice Knjižnice u kampusu na Borongaju. O izloženim panoima kao odabranim motivima prebogate hrvatske glagoljske baštine govorio je prof. Žubrinić koji je ove godine nositelj kolegija *Hrvatski glagolizam* na studiju Kroatologije. Rad Društva prijatelja glagoljice predstavila je tajnica, Mirna Lipovac. Izložbu je proglasio otvorenom dekan Fakulteta hrvatskih studija, izv. prof. dr. sc. Ivo Džinić. Izložba je otvorena 11. travnja, a zatvara se 9. svibnja. Veliki članak pod nazivom *Čudo glagoljice na Fakultetu hrvatskih studija* objavio je i Večernji list od 26. travnja. Više detalja o izložbi na koju smo iznimno ponosni možete pronaći na poveznicama: <https://studentski.hr/vijesti/kultura/na-fakultetu-hrvatskih-studija-najveca-izlozba-glagoljice-do-sad> i <https://narod.hr/kultura/otvorena-izlozba-cudo-glagoljice-na-fakultetu-hrvatskih-studija>.

Dana 23. travnja u frankopanskom kaštelu Grada Grobnika, u organizaciji Katedre čakavskog sabora Grobnišćine održan je znanstveni i stručni skup pod nazivom *Grobnišćina: tragovi, znakovi i smjerokazi*. Na poziv jedne od organizatorica, prof. dr. sc. Sanje Zubčić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Mirna Lipovac je održala predavanje o Grobničkoj ploči iz 1649. godine i obitelji Frankulin s kojom je ploča bila neraskidivo povezana tijekom tri stoljeća.

Zahvaljujući izvrsnoj organizaciji, sudionici skupa su imali prilike posjetiti Kapelicu sv. Križa u kojoj je Grobnička ploča bila izvorno ugrađena, pa potom izvađena iz zida. S obzirom da je Kapelica obnovljena i uređena, nema tragova po kojima bismo odmah mogli zaključiti gdje se stvarno nalazila ploča u trenutku gradnje kapelice, ali vjerujemo da bi to mogla biti udubina u zidu bočno od oltara. Dimenzije udubine odgovaraju dimenzijama ploče, a izgleda da je prostor udubine praktično iskorišten kako bi se tamo smjestio razvodni ormarić.

Malo izvan Grobnika nalazi se *Sirana Frankulin*. U tom zdanju iz 1660. godine, koje se nekć zvalo *Dvorac Frankulin*, a sada je u vlasništvu obitelji Kamenar koja se bavi proizvodnjim sira i mliječnih proizvoda, i danas se nalazi obiteljski grb Frankulinovih. I ploča je tamo bila smještena nakon što je, u nama nepoznatom trenutku, bila izvađena iz zida Kapelice, sve dok je 1952. godine jedan od članova obitelji Frankulin nije darovao Narodnom muzeju, današnjem Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu.

Samo dan kasnije, na poziv gđe Dine Valković iz Vrbničkog kulturnog društva *Frankopan*, prof. Darko Žubrinić i Mirna Lipovac održali su 90-minutno predavanje o Dragutinu Antunu Parčiću kao znamenitom Vrbčaninu. Velika dvorana Doma na trgu Škujica bila je izvrsno uređena za ovo predavanje, a zidove su dodatno obogatili panoi vezani uz Parčića. Dio panoa je župniku s otoka Prvića, don Boži Škemberu, darovao naš član iz Šibenika, dr. Vladimir Lučev, a don Božo nam ih

je posudio za ova predavanja. Obojici iskreno zahvaljujemo jer bez ovih panoa naša predavanja ne bi toliko bogata i dojmljiva. Zahvaljujemo i vrbničkom župniku, mons. Ivanu Brniću, koji nam je za predavanje posudio jedan primjerak Parčićevog misala iz 1893. godine te je time priča o Parčiću bila dodatno zaokružena. U programu su nastupili i vrbenski sopčići i kanturice u divnim narodnim nošnjama.

U zgradi u kojoj je smještena Knjižnica obitelji Vitezić, a u kojoj ima i dosta glagolitike, nalazi se ured Turističke zajednice općine Vrbnik, a pored njega je prostorija Spomen tiskare Blaža Baromića i Dragutina Parčića, prvog poznatog i posljednjeg glagoljaškog tiskara. Osim starih latiničnih tiskarskih slova (Parčićevih glagoljskih,

nažalost, nema), u prostoriji se nalazi replika tiskarske preše sa svim popratnim pomagalicama. Takav tiskarski stroj se koristio od 16. st. Ova replika je nastala prema preciznim nacrtima prof. Frana Para. Spomen tiskara je otvorena 2003. godine. Zahvaljujemo direktorici TZ, gđi. Sanji Polonijo, što nam je omogućila razgled svih navedenih znamenitosti.

Imali smo prilike posjetiti i župnika, velečasnog Ivana Brnića. Iskreno smo mu zahvalni što nam je omogućio razgled glagoljskih knjiga koje se čuvaju u sklopu župnog ureda i u biblioteci u zvoniku župne crkve. Posebno divljenje su izazvali I. I II. Vrbnički misal, pisani u drugoj polovici 15. stoljeća i ljepota njihovih inicijala. Trenutak u kojem sam oba misala držala u rukama jedan je od onih koje ću pamtiti cijeloga života.

Potražili smo Parčičevu rodnu kuću. Za sada na njoj nema spomen-ploče, ali se nadamo da će i to doći na red, kao i bista ili spomenik koji bi za njega Grad Vrbnik svakako trebao postaviti. I za kraj, u šetnji Vrbnikom našli smo i Parčičevu ulicu. Malo dalje se nalazi i Glagoljaška ulica.

Agencija Brod Tours iz Slavenskog Broda organizirala je zanimljiv dvodnevni izlet *Putevima bosanskih franjevaca*.

Od četiri lokaliteta, glagoljicu smo susreli u posljednjem. Bio je to velebitni franjevački samostan i crkva sv. Ivana Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci (u općini Kakanj), u sklopu kojih se nalaze bogata knjižnica, muzej i galerija.

U muzeju je izložena glagoljska kamena ploča nađena na groblju kod crkve sv. Martina kod Golubića nedaleko Bihaća. Datirana je između 1440. i 1442. godine, a potječe iz porušene zidove srednjovjekovne, predturske crkve sv. Martina.

Veliki izdubljeni križ u sredini kamena dijeli plohu na dva dijela. Na okomitoj prečki

križa uparan je latinski natpis *signum*, a na vodoravnoj *salutis* (znamen spasa). Na lijevom dijelu nalazi se jedan veći glagoljski grafit, a na desnom dva manja. Ovu kamenu ploču je stručno obradio i uvrstio u svoju knjigu *Glagoljski natpisi* pok. akademik Branko Fučić, počasni član DPG-a.

Najava predstojećih događanja

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva sudjeluje ovih dana na dva događanja:

- u petak, 6. svibnja održan je humanitarni koncert u Crkvi sv. Križa u novozagrebačkom naselju Sigetu. Naš zbor je nastupio s još tri crkvena zbora, a prihod je bio namijenjen za pomoć potrebitoj obitelji iz Slavonije
- u nedjelju, 8. svibnja od 18 sati u velikoj dvorani pokraj crkve sv. Franje Ksaverskoga, Jandrićeva ul. 21 u Zagrebu zbor nastupa na redovitoj glagoljskoj misi prve nedjelje u mjesecu.

Redovita mjesečna tribina u sklopu ciklusa Hrvatska glagoljaška baština održat će se u srijedu, 11. svibnja od 19 sati u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu, Kaptol 29 a u Zagrebu. Gošća tribine je gđa. Branka Polonijo, predsjednica udruge Sinjali iz Baške na Krku, a upoznat će nas s Baščanskom stazom glagoljice.

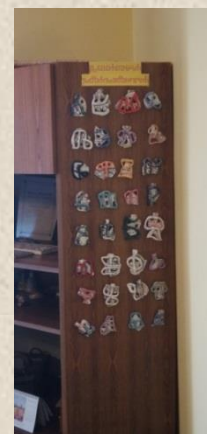
U četvrtak, 12. svibnja, pod pokroviteljstvom Staroslavenskog instituta održat će se treće glagomatičko natjecanje za učenike osnovnih škola. Glagomatika je mrežna matematička igra temeljena na činjenici da glagoljska slova imaju brojevnju vrijednost. Igru i natjecanje je osmislio g. Tomislav Beronić.

Dan uoči 190. obljetnice Parčičevog rođenja, 25. svibnja od 19 do 20 sati, nakon mise, prof. Darko Žubrinčić i Mirna Lipovac će u dvorani pokraj crkve na Ksaveru imati čast održati još jedno predavanje o svestranom Parčiču. Svi ste dobrodošli!

Glagoljica gdje je (ne)očekujemo

Po dolasku u Rijeku, a prije predavanja u Grobniku, s veseljem smo se susreli s našim članom, g. Slavkom Štambukom, suprugom preklani preminule istaknute članice gđe. Ljubice Štambuk. Svratili smo i do njegovog doma gdje u dnevnoj sobi odmah upada u oči pravi *glagoljaški kutak* – kutna vitrina s izloženim glagoljskim knjigama i sitnim ukrasima. Posebno dekorativno izgleda tridesetak keramičkih glagoljskih slova, rad riječke keramičarke i likovne umjetnice, a po struci dipl. ing. građevinarstva i informatičarke, gđe. Vedrane Fraelić. Glagoljaški kutak u domu g. Štambuka vjerno čuva uspomenu na našu dragu gospođu Ljubicu.

Za one koji ne znaju, g. i gđa. Štambuk su na brojne naše tribine dolazili autobusom iz Rijeke i iste večeri se vraćali nazad kući!

Neka Vas prate zdravlje, mir i dobro!

UREDNICIA	ՄԻՐՆԱ ԼԻՍՈՎԱՆՑ Միրна Липовач	STRUČNI SURADNIK	ԴՐԱՔՈՒՆ ԶՈՒՐԻՆԻՇԻՔ Darko Žubrinčić
DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE		ՄԻՐՆԱՍՏՈՍՈՐ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻՈՆԻԿԱԿԱՆ ԿԱՄԻՏԵԱՅԻՆԻՐԵՎՈՐՑ	
E-adresa: drustvoprijateljaglagoljice@gmail.com		Web adresa: http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mima.html	

Svi raniji brojevi *Novosti* nalaze se na: www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mima.html